

Rektorát a aula od jihovýchodu

Foto: Rostislav Švácha

ROSTISLAV ŠVÁCHA

Jak dotvářet kampus? DRNH v Suchdole

Na rozdíl od Anglie nebo od Spojených států se u nás vysokoškolské stavby málokdy soustřeďovaly do kampusů. Z éry pozdního Rakouska-Uherska a první republiky známe jen dva stavební soubory tohoto typu, oba v Praze:¹ kampus lékařských a přírodovědeckých ústavů Karlovy univerzity na Albertově a monumentální soubor Vysokého učení technického v Dejvicích. Ostatní fakulty nebo rektoráty obvykle hledaly útulek ve starších budovách, jen sporadicky doplňovaných novostavbami, a nevytvářely tak kompaktní areály. V pozdních padesátých a raných šedesátých letech 20. století se v Československu k uvedeným počínům připojily dva další, oba určené pro zemědělské vědy a oba s pozoruhodným architektonickým řešením, které přispělo k začlenění

domácí tvorby do širokého proudu internacionálního modernismu. Podle projektu Vladimíra Dedečka a Rudolfa Miňovského se v Nitře v letech 1960–1966 vybudoval komplex Vysoké školy polnohospodářské. Na severním okraji Prahy, v Suchdole, se pak mezi roky 1958–1967 přikročilo k výstavbě tehdejší Vysoké školy zemědělské – dnes České zemědělské univerzity –, jejíž projektu se po svém vítězství ve veřejné anonymní soutěži ujal čerstvý absolvent pražské techniky Jan Čejka.

Porota, ve které zasedali nejpřednější architekti té doby v čele s Jaroslavem Fragnerem a jejím předsedou Františkem Čermákem, ocenila na Čejkově projektu jeho panoramatické kvality, harmonickou skladbu budov, logiku jeho provozu a dobré

napojení na dosavadní suchdolskou zástavbu.² Za pozornost však tehdy i dnes stála také jeho architektura, jejíž modulárnost i přiznané skeletové konstrukce nápadně připomínají baťovské stavby na Zlínsku.³ Po odchodu Jana Čejky do Bagdádu v roce 1965, jímž započala jeho dráha učitele na několika dalších blízkovýchodních a západoněmeckých technických univerzitách, se nových staveb v suchdolském kampusu ujímali jiní architekti a tato praxe tu pokračuje dodneška. Někteří z následníků Jana Čejky sem přinášeli nové stylové formy. Převážně se však snažili pracovat se skeletálním výrazem Čejkových budov a díky tomu si celý soubor zachoval víceméně jednotný charakter. Když se před několika lety ujal několika úkolů v areálu suchdolského

kampusu brněnský ateliér DRNH, také on se ocitl před volbou, zda v nich položit důraz na své vlastní tvarosloví, anebo nějak rozvinout formální jazyk Čejkův. Vnímavost architektů z DRNH ke kontextu a jistě i úcta k tvůrčímu výkonu jejich předchůdce z konce padesátých a počátku šedesátých let, se kterým ostatně brněnský ateliér navázal kontakt,⁴ směřovaly k tomu, že tématem se pro práci DRNH v Suchdole stane to druhé.

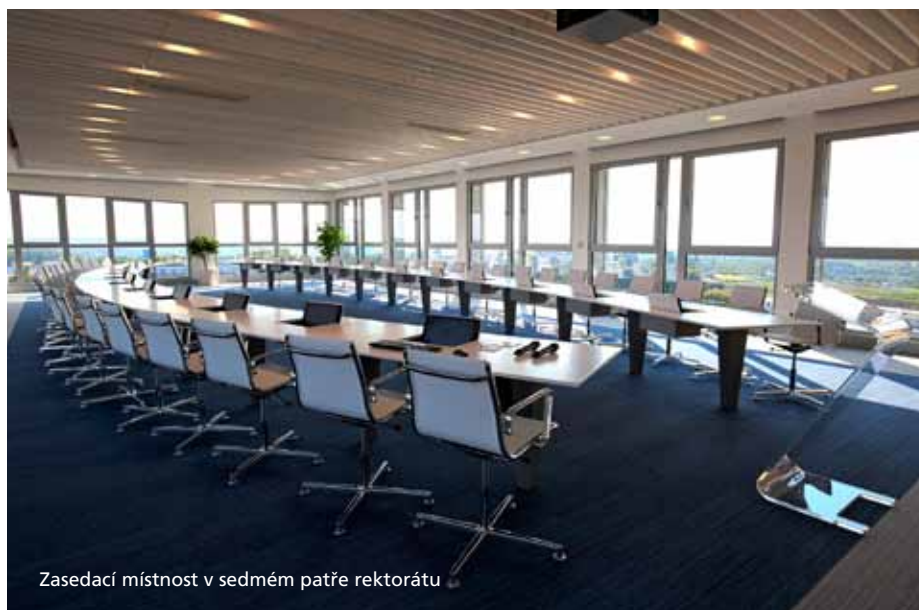
Jednou ze tří úloh brněnského ateliéru v kampusu České zemědělské univerzity se stala úprava vysoké deskové budovy rektorátu. V horním patře této stavby, které původně sloužilo jako otevřená vyhlídková lodžie, architekti z DRNH zřídili a vybavili zasedací síň a v zadu k ní přistavěli štíhlé kvadratické těleso výtahu. Korektně se při tom inspirovali vlastními Čejkovými náměty, jak rektorát dostavět.⁵ Nepominutelná se u této dominanty celého areálu zdá být i její nová barevnost. Fakulty a ústavy České zemědělské univerzity se dnes od sebe odlišují barvami mozaikových parapetních desek na svých fasádách, což v celém kampusu plní důležitou orientační funkci, posílenou barevným systémem orientačních šipek na ulicích.⁶ Architekti z DRNH dospěli k mínění, že barva zastřešující instituce rektorátu by měla být neutrální „nebarvou“,⁷ šedou a bílou. Bílý tón pak použili také u nového vestibulu nedaleké Čejkovy auly, zatímco její výraznou střechu pokryli barvou zlatou, jak to u této síně odpovídá její ceremoniální náplni. Nepříliš podařený nový vstup do rektorátní budovy dílem DRNH není.

Druhá práce tohoto ateliéru v suchdolském kampusu, novostavba Fakulty tropického zemědělství, dostala parapety zelené. Na půdorysu ve tvaru L, který umožnil zřídit mezi oběma křídly nového fakultního pavilonu příjemný odpočinkový parčík, tu architekti vyzdvihli stavbu, jejíž skeletální forma evokuje styl původní etapy areálu z raných šedesátých let. Jako narážku na Čejkův zakladatelský počin bychom mohli přečíst i otevřenou pochozí lodžii v druhém patře obou vnitřních fasád nové budovy. Jinými svými prvky se však tento nový fakultní pavilon hlásí k dnešku. Na mysli mám hlavně šikmo vykloněné čelo zasedací síně ve třetím patře jednoho z křídel nové budovy i její dynamicky působící kovové opláštění, jehož šikmá šrafura pěkně kontrastuje s vertikálním šrafováním zbytku tohoto patra. Napůl k čejkovské tradici a napůl k současnosti konečně směřuje kovový skelet, který architekti představili

Rektorát a aula od severozápadu

Foto: Tomáš Malý

Zasedací místnost v sedmém patře rektorátu

Foto: archiv DRNH

před vstupní průčelí nového pavilonu a kterým brzy proroste popínavá vegetace.

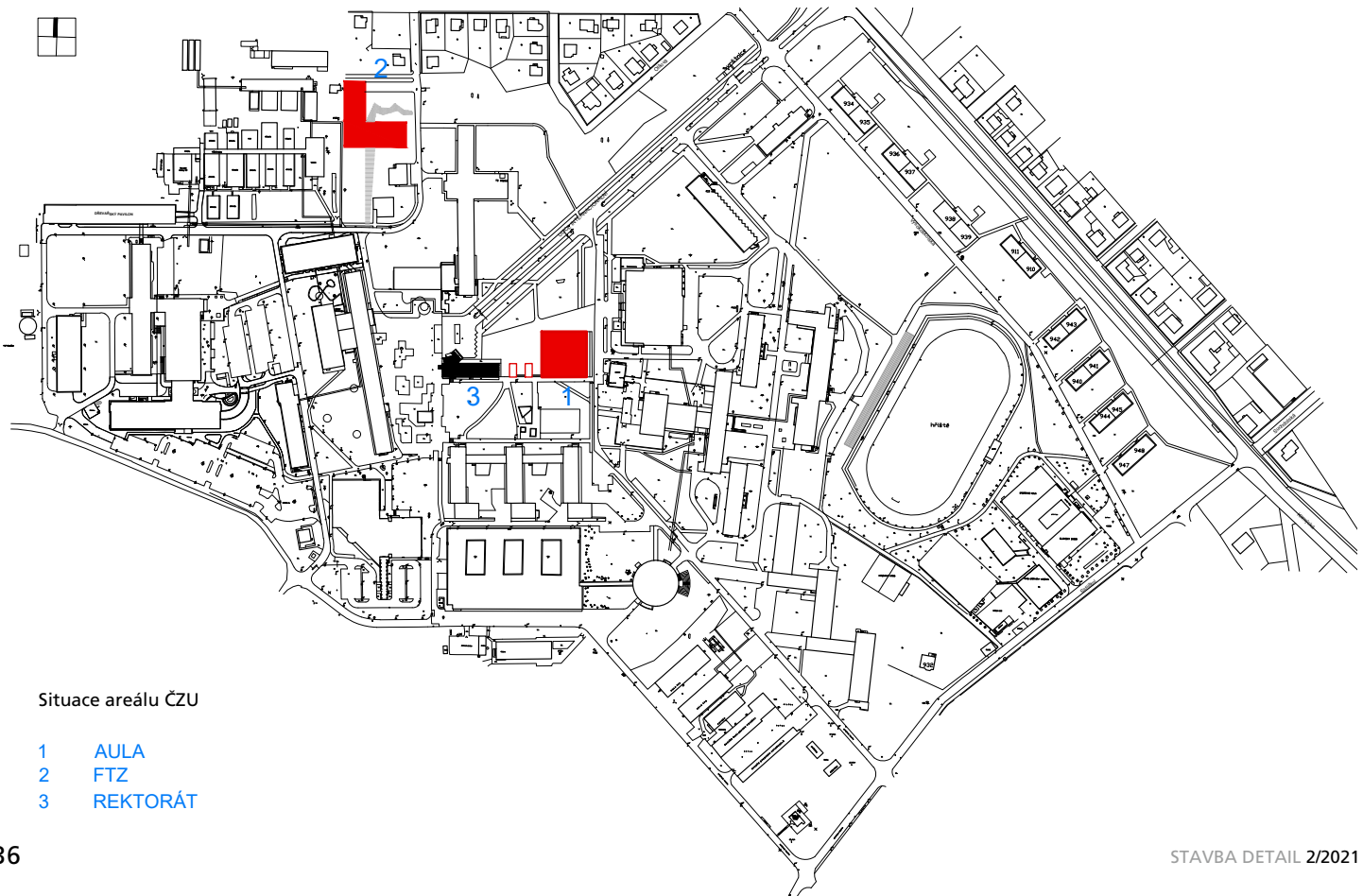
Ateliér DRNH nese těžce, že mu vedení fakulty z různých složitých důvodů nesvěřilo u nového pavilonu návrh jeho interiéru. Projektanti, kteří se tohoto úkolu chopili, mohli využít účelné půdorysy i dobré proporce všech vnitřních prostorů nové budovy. Špičkovou práci však bohužel neodvedli. Že to z hlediska architektonického rozvoje suchdolského kampusu byla chyba, dokládá třetí práce brněnského ateliéru na tomto území, rekonstrukce a dostavba Čejkovy auly. Zaslouhou DRNH tu vznikly anebo se k novému životu probudily interiéry, jakých ani v Praze, ani v celé republice není mnoho.

Aula má odvážnou konstrukci zastřešení z ocelových lan, na jejímž návrhu se kdysi

s Janem Čejkou podílela talentovaná státička Dagmar Chmelířová.⁸ Jak už jsme uvedli, architekti z DRNH ji opatřili novým zlatým povrchem. Provozní problém auly už od šedesátých let spočíval v malé kapacitě vstupního vestibulu. Brněnští architekti k ní proto přistavěli vestibul nový, stejně vysoký jako kubus auly, zasklili jeho parter, opláštili ho štíhlými světlými deskami a uvnitř ho opatřili zrcadlivým stropem, který vytváří působivé světelné efekty. Když odtud vstoupíme do vlastní auly, uvidíme, jak by měl vypadat monumentální prostor pro slavnostní setkání ve 21. století, vznesený i civilní zároveň. Člení ho rámy z bílých pilířů a ze svítících bílých překladů, vyjadřující smysl architektů z DRNH pro „struktivnost“,⁹ tak jako se tato kvalita

Foto:Tomáš Malý

Budova FTZ

Foto: Tomáš Malý

projevila v jejich známém krytém bazénu v Brně na Kraví hoře s podobnou rámovou konstrukcí.¹⁰ Strop mezi překlady vyplňují trojice zlacených perforovaných půlválců – krytů pro vzduchotechniku a jiné technické rozvody –, plochy mezi pilíři tvoří okna, dveře a dřevěné panely nad dveřmi. Hnědozlatobílému barevnému ladění sálu odpovídá barva sedadel i vybavení jeviště a tribuny v zadní části auly.

Téma architektů DRNH v Suchdole tedy tkvělo v rozvíjení díla jejich předchůdců na tomtéž místě, v čele s Janem Čejkou. Mohli přitom do kampusu vnést něco úplně nového, odchýlit se od jeho koncepce, změnit tak jeho dosavadní utváření. Stáli tak před podobnou výzvou, před jakou se během dvacátého století dostali jiní

architekti, kteří operovali na půdě starších kampusů. Alois Špalek, projektant několika nových budov v areálu Albertova, modernizoval postupně svůj stylový projev, do urbanismu tohoto univerzitního souboru však výraznější změny nevnášel.¹¹ Drama naopak nastalo koncem padesátých let 20. století v Dejvicích. Vítězové soutěže na nové fakultní budovy z roku 1958, Gustav Paul a Čejkův učitel František Čermák, nepřijali koncepci uzavřených bloků, jakou pro kampus ve dvacátých letech stanovil Antonín Engel, a navzdory Engelovým protestům ji nahradili modernějším hřebínkovým systémem. Ještě větší ránu pak původní monumentalistické kompozici dejvického kampusu, se všemi jejími prospekty a osami symetrie, zasadila

POZNÁMKY:

1 Předchůdkyně dnešní České zemědělské univerzity, Vysoká škola zemědělského a lesního inženýrství při Českém vysokém učení technickém, začala po roce 1920 budovat malý kampus v Uhřiněvsi u Prahy podél ulice K Netlukám. Projekty jeho budov vypracovali architekti Theodor Petřík a Jan Víšek, činný později v Brně.

2 Srov. Stanislav Sůva, Soutěž na ideový návrh vysoké školy zemědělské, *Architektura ČSR XVIII*, 1959, s. 1–5. – Podrobnější výklad o soutěži a o osobnosti architekta Jana Čejky (*1933) obsahuje nepublikovaná bakalářská práce Kristýny Kopecké, *Zemědělská univerzita v Praze: Architektura univerzitních budov v 60. letech 20. století*, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2010. Za upozornění na tuto práci vděčím architektu Antonínu Novákovi.

3 Srov. Jan Čejka, Vysoká škola zemědělská v Praze-Suchdole, *Architektura ČSSR XXVI*, 1967, s. 271–273.

4 Profesor Ing. arch. Jan Čejka dnes žije v Grevenu v Německé spolkové republice.

5 Publikovala je Kristýna Kopecká (poznámka 2), s. 61–62.

6 Za upozornění na tuto orientační vstřícnost suchdolského areálu vděčím Lidmíle Burianové.

7 Pojem architekta Antonína Nováka z DRNH.

8 Kopecká (pozn. 2), s. 25.

9 Pojem architekta Antonína Nováka z DRNH.

Srov. Rostislav Švácha, Příběh bazénu, in: Helena Dáňová – Klára Mezihoráková – Dalibor Prix (eds), *Artem ad vitam: Kniha k poctě Ivo Hlobila*, Praha 2012, s. 606–616 (609).

10 Ibidem.

11 Základní informace k historii Albertova přinesla kniha Růženy Baťkové a kolektivu, *Umělecké památky Prahy: Nové Město a Vyšehrad*, Praha 1998, s. 55, 57, 701–707.

12 Srov. Antonín Engel, Poznámky k výsledku soutěže na dostavbu vysokých škol technických v Praze, *Architektura ČSR XVII*, 1958, s. 233.

13 Na projektu této dnešní fakulty stavební ČVUT (1964–1982) se vedle Františka Čermáka, Gustava Paula a Jaroslava Paroubka zčásti podílel i Jan Čejka. Srov. <https://www.a489.cz/areal-cvut-druha-etapa>.

výšková novostavba tehdejší fakulty architektury, započatá v polovině šedesátých let.¹³ Bylo to v době nakloněné experimentům, kdy odklon od starších schémat patřil u architektů k jejich očekávanému chování. V Dejvicích se však tímto způsobem vytvořil značně disparátní kontext, znesnadňující autorům novějších budov dejvického areálu odpověď na otázku, jak správně pokračovat.

Ateliér DRNH měl z tohoto hlediska situaci snazší, protože suchdolský kampus neztratil ani po padesáti letech svou architektonickou integritu. Nebylo proto těžké na práci jeho zakladatelů navázat. Věřím však tomu, že brněnští architekti dobře vědí, jaké hodnoty tato práce obsahuje, a že na ni proto navázali rádi.